

Însemnări contradictorii

Se pare că, uneori, e mai comod să fii contemporan cu Shakespeare decât să fii contemporan cu tine însuși.

Din melagomanie regizorală, își fac din când în când apariția, însoțite de surle și fanfare, spectacole interminabile, supraîncifrate și supradimensionate, ce pun la grea încercare răbdarea unui public îngăduitor, care, supus la cazne, începe, după un timp, să se cam foiască în fotolii.

De aceea, ar fi poate cazul să amintim ambițioșilor realizatori un vechi proverb din Québec: „Niciodată capul nu poate suporta mai mult decât îndură fundul!”.

Un creator narcisist, îndrăgostit de propriile-i obsesii, este de cele mai multe ori stingherit, în intimitatea viziunilor sale, de prezența indiscretă a spectatorilor.

În ultimul timp, maladia unui egotism exacerbat – atât în viață cât și în teatru – face de cele mai multe ori imposibilă orice tentativă de comunicare.

Profesiunea de regizor presupune o anume autoritate; dar niciodată autoritatea nu ține loc de argument.

Nu cu mult timp în urmă, conceptul de „teatru sărac” a fost însușit, ca formulă artistică, de „regizorii revoluționari” ai unor țări bogate; astăzi, în fostele țări socialiste, înfruntând sărăcia tranziției, noii „regizorii revoluționari” confundă ades superproducția cu libertatea de expresie.

„Un actor are o grămadă de defecte greu de suportat, dar el trebuie să aibă și o calitate esențială: generozitatea.”* De aceea mă gândesc uneori că, alături de exercițiile de improvizatie propuse studenților la Academia de Teatru, nu ar strica să se introducă, experimental, și „exerciții de admirație”.

Fără a ignora performanțele de ieri și de azi ale teatrului românesc, e cazul să recunoaștem că mai întotdeauna, spre deosebire de literatură, în arta scenică am fost niște „moderni întârziați”.

Remarca lui Haig Acterian, și anume că: „noi am descoperit naturalismul (abia) după ce murise”,** ar cam trebui să ne dea de gândit!

Dornici să conducă, dacă nu o țară, măcar o instituție cât de mică, actori, regizori, funcționari culturali, revoluționari răsăriți prin balcoane ori revoluționari de profesie, disidenți sau lingăi, poeți, prozatori, esteticieni, în sfârșit, o lume a celor flămânzi de putere s-a perindat și se perindă fără întrerupere pe la direcția unor teatre din țară și din Capitală. De altfel, pentru a fi satisfăcuți cât mai mulți pretendenți, posturile de conducere din teatre s-au înmulțit. Așa au apărut directorii onorifici, directorii generali, directorii artistici ș.a.m.d.

În ultimii 6 ani, numai în București s-au schimbat, în 6 teatre, 16 directori generali!

Neliniștitor este faptul că, în această vânzoleală, s-au prăbușit, unul după altul, directori proveniți din rândul unor regizori remarcabili precum Andrei Șerban, Vlad Mugur, Lucian Giurchescu, Alexa Visarion, Alexandru Dabija, Silviu Purcărete.

Nu cumva înlocuirea acestor „indivizi periculoși” face parte dintr-o nouă „politică de cadre”?

Acceptând ideea că în viață, ca și în artă, totul poate fi contestat, trebuie s-o acceptăm și pe aceea a contestării contestației; nimeni nu are dreptul să creadă că părerea unui contestatar devine obligatoriu incontestabilă.

VALERIU MOISESCU

* Jacques Fabbri, „Etre saltimbanque”, Ed. Robert Laffont, 1978.
** Haig Acterian, „Pretexte pentru o dramaturgie românească”, Ed. Vremea, 1936.

ANCHETA TEATRUL AZI

Directorul și trupa

– în acest număr: Teatrul „Bulandra” –

VIRGIL OGĂȘANU:

„Unii au început să se plângă de prea multă muncă”

– Teatrul „Bulandra” a fost întotdeauna extrem de viu; el se bucură de o aură creată de predecesori. Dumneavoastră păstrați acest echilibru, dându-i mai multă vigoare. Aveți spectacole-eveniment, ați adus regizori importanți, ați primenit trupa, angajând tineri extrem de talentați. Cum reușiți să faceți asta în condiții financiare precare și când rutina pare să fi cuprins mai toate teatrele din țară?

– Există o tradiție ca Teatrul „Bulandra” să fie mereu întinerit, să aducem valori, să căutăm și să ne gândim la soluții care să prindă viață în perspectiva activității noastre. Acest lucru l-am învățat din poveștile colegilor noștri mai vârstnici. Doamna Bulandra, de pildă, proceda astfel. Auzea că un actor foarte bun se afla la Petroșani sau la Piatra Neamț... Se ducea, vedea spectacolul și nu se întorcea neînsoțită de acel artist. E și normal să fie așa. Teatrul seamănă puțin cu fotbalul: trebuie să cauți valorile, să le convingi să-ți fie aproape. Instituția noastră a oferit dintotdeauna posibilități numeroase, aici făcându-se artă, așa cum dorea doamna Bulandra. Aici se găsesc cei mai buni regizori, cei mai buni scenografi, cei mai buni actori, cei mai buni tehnicieni. Asta nu înseamnă că celelalte teatre nu au valori.

Deci, totul ține de o muncă asiduă, de foarte multe nopți albe, de stresul înfruntat cu dorința extraordinară de a te perfecționa continuu. Consider că unul dintre motivele pentru care actorii nu pregetă să se angajeze la noi este faptul că aici găsesc de lucru. Au ce face! În momentul în care un artist e lăsat în culise, el intră în panică, simte că nu mai are multe de spus, se consideră inutil și începe să devină rău, începe să vocifereze, să i se pară că este nedreptățit, să facă memorii, reclamații la „forurile superioare”. O dată ce știe, însă, că are un statut special și că este folositor, devine un om serios, care se gândește la ceea ce face: muncește cu dragoste și cu tragere de inimă. Pot spune că noi nu mai avem probleme de acest fel. Au existat. Acum, toată lumea lucrează. Poate că unii au început să se plângă de prea multă muncă. Recunosc că asta a și fost dorința mea!... Și sigur că cei mai buni regizori vin să monteze aici, pentru că în Teatrul „Bulandra” găsesc materialul de care au nevoie, „pasta” aceasta minunată numită actori.

– Ați impus o anumită disciplină? Pe ce se bazează, de fapt, această revigorare a teatrului?

